

19 ספטמבר, 2012
ג' תשרי, תשע"ג

לכבוד
תברי המועצה להשכלה גבוהה

שלום רב,

הנדון: ועדה עקרונית לקביעת מתווים אקדמיים לתכניות משותפות של מוסדות מוכרים להשכלה גבוהה בארץ ומוסדות מוכרים להשכלה גבוהה בחו"ל

המלצת הוועדה למל"ג

א. רקע

בישיבתה ביום 12.4.2011 החליטה המועצה להשכלה גבוהה על הקמת ועדה עקרונית לבדיקת הנושא שבנדון, שתביא את המלצותיה למל"ג. במרץ 2012 מינה יו"ר המועצה להשכלה גבוהה את הוועדה, בהרכב הבא:

- פרופ' ישראל צנג- ביה"ס לניהול וכלכלה, המכללה האקדמית תל אביב יפו- יו"ר.
- פרופ' בני בנטל- החוג לכלכלה, אוניברסיטת חיפה.
- פרופ' שלמה גרוסמן- הפקולטה למדעי החיים, אוניברסיטת בר אילן.
- פרופ' שרון חנס- הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל אביב.
- פרופ' יאיר טאומן- ביה"ס למינהל עסקים, המרכז הבינתחומי הרצליה.
- פרופ' אריה רייכל- הפקולטה לניהול, אוניברסיטת בן גוריון.
- גב' מירי כהן- מרכזת הוועדה

במסגרת כתב המינוי שלה, התבקשה הוועדה לגבש הצעה למתווים אקדמיים מנחים לתכניות משותפות בין מוסדות מוכרים להשכלה גבוהה בארץ ומוסדות מוכרים להשכלה גבוהה בחו"ל, תוך התייחסות למכלול הנושאים האקדמיים הרלוונטיים לתכניות לימודים מסוג זה, לרבות, מהות התואר המשותף, תכנית הלימודים והיקפה, סגל ההוראה, תנאי הקבלה, תשתיות פיזיות ונוסח התעודה.

ב. עבודת הוועדה

במסגרת עבודתה, התכנסה הוועדה למספר ישיבות ונחשפה לחומר רב בתחום. הוועדה סקרה את המתכונות הקיימות לשיתופי פעולה בין מוסדות מהארץ ומחו"ל, לרבות תכניות לימודים שבסופן מקבל הסטודנט תעודה אחת מטעם שני המוסדות, ותכניות לימודים שבסופן מקבל הסטודנט שתי תעודות או יותר, מכל אחד מהמוסדות המשתתפים בתכנית. כמו כן, קבלה הוועדה סקירה אודות הניסיון האירופי בהסדרת נושא תכניות הלימודים המשותפות למוסדות ממספר מדינות.

הוועדה מבקשת לציין כי באופן כללי, היא רואה בחיוב רב שיתופי פעולה בין מוסדות מהארץ ומחו"ל, לרבות תכניות לימודים משותפות.

בהתאם לכתב המינוי של הוועדה ולמנדט שניתן לה, ההמלצות שלהלן מתייחסות לשיתופי פעולה הן בתכניות לתואר משותף והן בתכניות המעניקות תארים מקבילים.

ג. המלצות

1. הוועדה ממליצה למועצה להשכלה גבוהה לקבוע מתווים אקדמיים לתכניות לשיתופי פעולה למוסדות מהארץ ומחו"ל, כלהלן:

- א. המונח "תואר משותף" יציין להלן תכניות משותפות לשני מוסדות, אחד ישראלי והשני זר, המזכות את בוגריהן בתעודה אחת משותפת עליה יצוינו שני המוסדות גם יחד.
- ב. המונח "תואר כפול" יציין להלן תכניות משותפות לשני מוסדות, אחד ישראלי והשני זר, המזכות את בוגריהן בשתי תעודות נפרדות, אחת מכל מוסד, שתוענקה עבור אותה תכנית לימודים. במקרה זה, על שם התואר להיות זהה בכל התעודות, או לחלופין להיות מאותה דיסציפלינה/תחום אקדמי.
- ג. מסמך זה חל על תכניות לימודים לתואר משותף ולתואר כפול.
- ד. תכנית לימודים המשותפת ליותר משני מוסדות, מהם אחד לפחות ישראלי, תקרא "תכנית לתואר מרובה".
- ה. על בקשות לתכנית לתואר מרובה, יחולו הכללים המפורטים במסמך זה בשינויים המחויבים. הוועדה מבקשת להדגיש כי כללי התנהלות הקיימים היום במערכת, כמו החופש שיש למוסדות בישראל להכיר בלימודים המתקיימים במסגרות אקדמיות אחרות, יכולים להיות מיושמים גם במסגרת זאת.
- ו. המוסדות להשכלה גבוהה יוכלו להגיש בקשות לתכניות לתואר משותף או כפול בכל רמת תואר (ראשון, שני, שלישי).
- ז. על שני המוסדות להשכלה גבוהה, השותפים לתכנית, להיות מוכרים בארצם כמוסדות להשכלה גבוהה ע"י החוק והגופים הממלכתיים המסמיכים. לכל אחד משני המוסדות להשכלה גבוהה, בנפרד, יש הסמכה מהגוף המסמך בארצו, להעניק תואר אקדמי עצמאי מוכר בתכנית המבוקשת. יחד עם זאת, מוסד ישראלי יהיה רשאי להגיש בקשה לתכנית לימודים חדשה בשיתוף מוסד מוכר מחו"ל, גם כאשר אין הוא מוסמך להעניק תואר זה באופן עצמאי. במקרה זה, כל מוסד משותף יידרש לעמוד בתנאי ההסמכה הנהוגים במדינתו. בהתאם לכך, התכנית תידרש לעמוד בכלל התנאים של מ"ג וות"ת לתכניות לימודים חדשות, וכן בתנאים המפורטים במסמך זה. כמו כן, התואר שיוענק לבוגרי תכנית (כאמור, במידה ואין למוסד הישראלי הסמכה להעניק תואר זה באופן עצמאי), יהיה אך ורק במתכונת המשותפת, דהיינו, תעודה אחת מטעם שני המוסדות המשתתפים.
- ח. על כל אחד מהמוסדות השותפים לספק לפחות 40% מהקוריקולום של התכנית באמצעות מרצים במשרה מלאה במוסד, המלמדים גם בתכניות לימודים אחרות במוסד, שאינן משותפות.
- ט. הסטודנטים בתכנית ילמדו לפחות סמסטר אחד בכל אחד מהמוסדות להשכלה גבוהה המשתתפים בתכנית, תוך נוכחות פיזית בקמפוס המוסד. ניתן לקיים את הסמסטר הזה באופן מרוכז. עם זאת, היקף הלימודים בזמן הנוכחות במוסד השותף אינו חייב להגיע למכסת 40% שבסעיף ח'. ניתן יהיה להשלים מכסה זו באמצעות קורסים שיועברו על ידי מרצים של מוסד אחד, במוסד השני.
- י. על מנת להבטיח שותפות אמיתית בין המוסדות, על המוסדות המגישים את הבקשה לתואר משותף או כפול לעגן את השותפות ביניהם באמצעות הסכם שטייטה שלו תוגש לאישור ות"ת ומל"ג כחלק ממסמכי ההגשה.
- יא. תכנית הלימודים תהיה פתוחה למשתתפים שיעמדו בתנאי הקבלה והמסגרת של התכנית. כמו כן, כל אחד מהמוסדות השותפים יפרסם את דבר התכנית בדיעוון או אתר האינטרנט של המוסד ויאפשר רישום לתכנית המשותפת. אין באמור לעיל כדי לפגוע בתכניות שקהל היעד המרכזי שלהם הוא מקומי.
- יב. באשר לשותף הישראלי, תנאי הקבלה בתכנית לתואר המשותף יהיו מקבילים ובכל מקרה לא נמוכים מתנאי הקבלה הקיימים בתכנית המקורית במידה שמדובר בתכנית שכבר אושרה על ידי המל"ג.
- יג. שני המוסדות יקיימו מנגנונים אקדמיים משותפים לבנייה, הפעלה ופיקוח על תכנית הלימודים המשותפת. מנגנונים אלה יכללו, בין היתר, כינון ועדת היגוי משותפת ומינוי ראש תכנית מטעם כל אחד מהמוסדות המשתתפים.
- יד. בתכנית לימודים לתואר משותף או כפול, בתחומים הכוללים הכשרה מעשית בגוף תכנית הלימודים, יהיה על המוסדות להבטיח כי תינתן אפשרות לסטודנטים לבצע את ההכשרה המעשית באופן שיאפשר להם לעסוק בתחום בארצם. יש לציין כי יתכן שאישור תכניות לימודים מסוג זה טעון אישורים נוספים מהגופים הרלוונטיים לתחום העיסוק. בנוסף, במקרה של בקשה לפתיחת תכנית לימודים משותפת, הכוללות הכשרה מעשית בתחומים בהם ההכשרה המעשית מהווה משאב לאומי מוגבל, יהיה אישור התכנית כפוף גם לבחינה תכנונית פרטנית של הרגולטורים לעניין סדר העדיפות בשימוש במשאב זה.

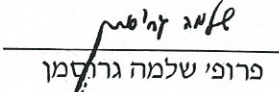
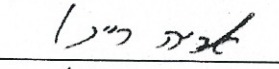
טו. במקרים חריגים תתאפשר הגשת בקשה עם תכנית החורגת באופן חלקי מהכללים האמורים לעיל, ובלבד שתהיה לכך הצדקה מיוחדת, כפי שיוסבר בבקשה, ומבלי לפגוע באופן כללי במתווה הנזכר לעיל.

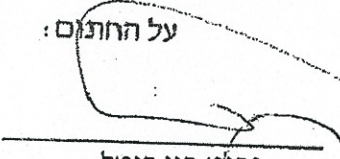
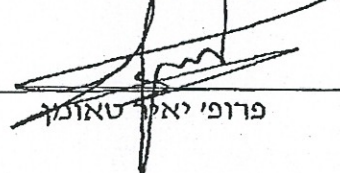
2. אופן הגשת הבקשה:
- על המוסד הישראלי להגיש בקשה מפורטת לפתיחת תכנית הלימודים לתואר משותף או כפול, הכוללת את כל הפרטים הנדרשים, בהנחיות מלי"ג וות"ת, להגשת תכנית לימודים חדשה. בנוסף, על הבקשה לכלול את הפרטים הבאים:
- א. אסמכתאות המעידות על הכרה במוסד להשכלה גבוהה מחו"ל המשתתף בתכנית ועל הסמכותו להעניק את התואר המבוקש (למשל, תעודות מהרשויות הרלוונטיות בחו"ל).
 - ב. אסמכתאות לגבי האיכות האקדמית של המוסד השותף והתכנית השותפה בפרט (למשל, דרוגים, חברי סגל בולטים וכו').
 - ג. רציונל התכנית הכולל הצהרת כוונות, ובפרט, ציון הערך המוסף הכרוך בשותפות שמבקש המוסד הישראלי ליצור עם המוסד מחו"ל.
 - ד. פירוט תנאי המועמדות והקבלה לתכנית, תוך השוואתם לאלה של כל אחת מהתכניות המקוריות שבכל אחד מהמוסדות, ופירוט ההבדלים ביניהם. תנאי המועמדות והקבלה ידווחו גם בנוסח שיפורסם בידיעון המוסד השותף בחו"ל באנגלית (או בשפה זרה אחרת הרלוונטית לתכנית).
 - ה. פירוט עמידת התכנית בתנאים המפורטים בסעיף 1.
 - ו. יש לצרף את טיוטות הסכמי ההתקשרות בין שני המוסדות, לרבות ההסדרים הכספיים.
 - ז. שפת ההוראה.
 - ח. במידה שמדובר בתכנית לימודים קיימת, יש לפרט את השינויים שחלו בתכנית ביחס לתכנית המקורית שאושרה על ידי המלי"ג.
3. לאחר בדיקת עמידה בקווים המנחים שפורטו לעיל, תירשם הבקשה ותועבר לבדיקה, בהתאם לנוהל מלי"ג.
4. ככל שמדובר בתכנית הקיימת במוסד ופועלת בו, ממליצה הוועדה למלי"ג לקחת זאת בחשבון ולהתאים את תהליך בדיקת התכנית ואת לוח הזמנים לעובדה זאת.
5. בדיקת התכנית תוודא, בין היתר, כי הכללים דלעיל נשמרים. במיוחד, תיבחנה האיכויות היחסיות של התכניות המשתתפות על פי הנקודות הבאות: האם יש הצדקה ותשתית אקדמית לתואר המשותף או כפול בתחום הנידון; האם ההתאמות, שנעשו בתכנית המקורית לצרכי התכנית המשותפת, אינן גורעות מאיכותה של תכנית הלימודים המקורית, אשר אושרה לאותו מוסד בעבר; האם תכני הליבה בתחום הלימודים נכללים בתכנית, וכד'.
6. התכנית מחייבת אישור ות"ת (תכנוני ותקציבי) ומלי"ג, כמקובל לגבי כל תכנית.

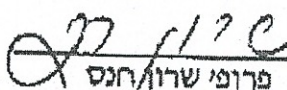
מוסדות המקיימים כיום באישור מלי"ג, תכניות לימודים משותפות עם מוסדות מוכרים מחו"ל (לרבות תכניות לקראת תארים מקבילים של מוסד ישראלי ומוסדות בחו"ל), יתאימו את התכנית לתנאים שבסעיף 1, וזאת החל ממחזורי הסטודנטים שיחלו לימודיהם בשנה"ל תשע"ד.

הוועדה מבקשת להודות לכל אלה שסייעו לה, בפרט לגבי מירי כהן שרכזה את הוועדה באופן יעיל ומסור, לגבי מיכל נוימן על הסקירה שהציגה בנושא, וליועצת המשפטית, עו"ד יעל טור כספא-פלישמן, על הערותיה.

על החתום:

פרופ' שלמה גרוסמן

פרופ' אריה רייכל

פרופ' בני בנטל

פרופ' יעל טור

פרופ' ישראל ציב

פרופ' שושנה